

Torsås Kustmiljögrupp

Nyhetsbrev november 2014

Kemiska bekämpningsmedel i grundvattnet

Grundvatten är en viktig resurs för samhället. Ungefär en fjärdedel av allt kommunalt dricksvatten som produceras i Sverige kommer från grundvatten. Ungefär två miljoner svenskar får sitt dricksvatten från en enskild brunn. Inte minst det senaste larmet om rester av brandskumsmedel i grundvattnet aktualiserar frågan.

Grundvattnet i Sverige sorterar under miljömålet *Grundvatten av god kvalitet* där Riksdagens målsättning anger att *”grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag”*.

Havs- och Vattenmyndigheten samt Kompetenscentrum för kemiska bekämpningsmedel har nyligen publicerat en rapport¹ där man sammanställer kunskapsläget när det gäller förekomst av kemiska bekämpningsmedel i svenskt grundvatten. Underlaget utgörs av data från perioden 1986–2014. Rapporten är inriktad på växtskyddsmedel, det vill säga ogräsmedel, svampmedel, insektsmedel samt tillväxtreglerare. Dessa substanser har främst användningsområden inom jordbruket, trädgård, skogsbruk samt i hushållet.

¹ Kemiska bekämpningsmedel i grundvatten 1986–2014

Sammanställning av resultat och trender i Sverige under tre decennier, samt internationella utblickar. Havs- och vattenmyndighetens rapport 2014:15
CKB rapport 2014:1

Resultaten visar att ett eller flera bekämpningsmedel återfanns i 36 % av alla prover tagna i grundvatten under hela perioden. De två vanligaste substanserna² som påvisades i 33 % av de undersökta proverna hade stor användning som totalbekämpningsmedel mot oönskad vegetation. Tillsammans ingick de bland annat i den tidigare mycket välkända produkten Totex Strö. Den hade en omfattande användning inom en rad olika sektorer och områden, såsom parkförvaltning, banvallar, vägarbeten, tomtmark, industriområden. Båda substanserna är förbjudna sedan 1989–1990, men är alltså fortfarande de substanser som förekommer oftast i svenskt grundvatten.

Av de växtskyddsmedel som fortfarande är godkända för användning inom jordbruket var det ogräsmedlet bentazon som återfanns oftast i grundvattenprover under den senaste 10-årsperioden (ca 3 %). Andra växtskyddsmedel som i dag är godkända har däremot återfunnits mera sporadiskt i olika grundvattenundersökningar under senare år. Det finns dock stora regionala skillnader där områden med intensivt jordbruk har högre förekomst.

Sammanfattningsvis visar resultaten att fynden i grundvatten huvudsakligen domineras av substanser som inte längre är tillåtna att använda och som har haft sin främsta användning utanför jordbruket. Detta resultat tillskriver man i rapporten att processen för att godkänna produkter i allt större ut-

² BAM (2,6-diklorbensamid) följt av atrazin tillsammans med sina nedbrytningsprodukter.

sträckning har kommit att beakta miljöaspekterna. Man lyfter också fram en förbättrad hantering av växtskyddsmedel inom lantbruket genom utbildning och rådgivning. Det har minskat risken för punktutsläpp under åren. Halterna i grundvattnet minskar generellt sett och de historiskt höga halterna de två utpekade substanserna och deras nedbrytningsprodukter är alla på väg ner.

En jämförelse av bekämpningsmedelsförekomst i brunnar som är borrhade respektive grävda visar att de flesta substanserna har en högre förekomst i grävda än i borrhade brunnar.

Under oktober – december 2012 genomförde Torsås kommun, tillsammans med andra kommuner i regionen, projektet *Kolla din brunn*. I kommunen deltog 101 brunnsägare som fick provkostnaderna subventionerade. Detta projekt inkluderade inte analys på förekomsten av rester av bekämpningsmedel.

Vass, vattenråd och gäddor på Höstträffen

Vi höll "Höstträff 2014" med Föreningsstämma lördagen den 22 november i Bergkvara. Mötet var välbesökt och vi hade ett intressant program runt den årliga vassslåttern och olika synpunkter på den. Dessutom berättade Pernilla Landin från Torsås Kommun om vad som händer i Vattenrådet och om projektet för magasinering och fördröjning av vattenflödet i Torsåsån vid Torsås tätort. Vi återkommer till detta.

Britt-Marie Östman från Vision Bergkvara berättade om pionjärbetet med gäddvåtmarken i Bergkvara. Minst 600 babygäddor kunde lämna våtmarken och ta sig ut i vidare vatten.

Höstmötet avslutades med Föreningsstämma och val. Styrelsen för verksamhetsåret 2015 består av följande ordinarie ledamöter:

John Bräutigam, ordförande

Kennert Täck, ledamot

Pia Prestel, ledamot

Lena Peribert, kassör

Karl-Gustaf (Kåge) Eklund, sekreterare

Som ersättare utsåg stämman:

John Gunnar Alexandersson

Robert Briland

Miljöpris till Kustmiljögruppens sekreterare

Vid Kustmiljögruppens höstträff den 22 november passade också Torsås Kommun på att avslöja vem som utsetts till årets miljöpristagare. Att det blev Karl-Gustaf "Kåge" Eklund förvånar nog inte många. Han är en riktig miljökampe som "andas och tänker vatten" enligt kommunens motivering. Kåges signum är engagemang, samverkan och struktur.

–Som visionär bidrar han till att olika vattenåtgärder genomförs, framhåller Magnus Svensson, ordförande i Bygg- och miljönämnden. Han är pristagaren som med sitt stora engagemang och sin handlingskraft i Torsås Kustmiljögrupp, arbetar för och sprider budskapet om ett bättre vatten i Torsås kommun.

Torsås kommuns miljöpristagare 2015 Karl-Gustaf "Kåge" Eklund flankerad av Magnus Svensson och

Christofer Johansson, ordförande respektive 1:e vice ordförande i Bygg- och miljönämnden.

Kåge, som alltså är sekreterare i Torsås Kustmiljögrupp, bor i Södra Kärr.

–Jag är mycket överraskad och glad över utmärkelsen, säger Kåge. Genom att jag bor vid vattnet får jag inspiration och kraft för att arbeta med vattenmiljön och vattenfrågor i synnerhet men även samhällsbyggande i allmänhet.

Med denna glädjande nyhet avslutar jag november månads nyhetsbrev och hoppas att ni tändar ett ljus i mörkret i stället för att klaga på det. Det finns även symboliska ljus att tända... Självt tycker jag att det är en stor tillgång att leva med fyra årstider som bjuder på upplevelser som kompletterar varandra.

John Bräutigam

Ordförande